Nr 159. **Kraków, Niedziela 5 Kwietnia 1908.** **Rok XXVII.**

„Nowa Reforma“ wychodzi dwa razy dziennie.

Numer poranny wychodzi codziennie prócz poniedziałków i dni poświątecznych. Numer popołudniowy codziennie prócz niedziel i świąt.

Prenumerata wynosi:

	rocznie:	półrocznie:	kwartalnie:	miesięcznie:
w Krakowie	24 koron	12 koron	6 koron	2 korony
w Austro-Węgrzech:				
z jednorazową przesyłką pocztową	32 „	16 „	8 „	2 „ 70 hal.
z dworazową „ „	38 „	19 „	9 „ 50 h.	3 „ 20 „
w państwie niemieckiem	36 „	18 „	9 „	3 „
w innych państwach	48 „	24 „	12 „	4 „

Prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) uprasza się nadsyłać wprost do ADMINISTRACYI „NOWEJ REFORMY“ w Krakowie.
Adres Redakcyi i Administracyi: KRAKÓW, ULICA JAGIELLOŃSKA 10. — Telefon Nr. 41.
Rękopisów nadsyłanych Redakcya nie zwraca.
We Lwowie sprzedaż numerów po 6 halerzy: w Biurze dzienników A. OLSZEWSKIEGO, ulica Kilińskiego 2 i w BIURZE PLOHNA ulica Karola Ludwika 9.

Cena numeru 4 hal., z przesyłką pocztową 6 hal.

NOWA REFORMA

NUMER PORANNY

Prenumeratę przyjmują:

ZAMIEJSCOWĄ: Administracya „Nowej Reformy“ i wszystkie urzędy pocztowe. MIEJSCOWĄ: Administracya „Nowej Reformy“. — Główna trafika w Rynku. — Agencya J. Hopcasa i A. Salomonowej, ul. Sławkowska 2. — Handel St. Karlińskiego, Sukiennice. — Handel Kretschmera, ul. Szewska. — Handel J. Ekiera, ul. Karmelicka 18.

ZAMIEJSCOWĄ PRENUMERATĘ I OGŁOSZENIA (inseraty) przyjmują: We LWOWIE Biuro dzienników: Ludwik Plohn, ul. Karola Ludwika 11. — S. Sokołowski Pasaż Hausmana 9. — W PRZEMYŚLU Beszeles. — W JAROSŁAWIU A. Amster. — W WIEDNIU Hermann Goldschmied (sprzedaż pojedynczych numerów), Wollzeile 6. — M. Dukes Nachf., Haasenstein & Vogler (także w Hamburgu, Frankfurcie n. M., Berlinie, Lipsku, Bazylei i Wrocławiu) — A. Oppelik. — R. Mosse (także w Berlinie, Hamburgu, Monachium i Norymberdze). — H. Schalek (Wollzeile). — W PARYŻU Société Mutuelle de Publicité A. Lorette, directeur Rue Rougemont 14.

OGŁOSZENIA (inseraty) przyjmuje Administracya „Nowej Reformy“ za opłatą od miejsca wiersza drobnem pismem (petit) za pierwszy raz 20 h., za każdy następny raz po 10 h. — NADESŁANE po 60 h. od wiersza za każdy raz.

GŁOSY PUBLICZNE po 2 Kor. od wiersza. Układ tabelaryczno cyfrowy skomplikowany pierwszy raz 40 hal., następny po 10 hal. od wiersza.

ZAŁĄCZNIKI do „Nowej Reformy“ (prospekty, cyrkularze, ogłoszenia i t. p.) przyjmuje się za cenę 2 K. od 100 egz. dla zamiejscowych, a 1 K. od 100 egz. dla miejscowych prenumeratorów

Wybory do Rady miasta.

Wybory z koła wielkiej własności.

Jutro odbędą się wybory do Rady miejskiej z koła wielkiej własności. Komitet mieszczański właścicieli realności przedstawia w tem kole następujących kandydatów:

Wandalin Beringer
budowniczy i właśc. realności, b. radca miejski.
Dr Juliusz Leo
prezydent miasta.
Dr Ludwik Merz
adwokat i właściciel realności.
Dr Stanisław Ponikło
prof. uniw. Jagiell., b. radca miejski.
Aleksander Sulikowski
zegarmistrz i właśc. realności, b. radca miejski.

Co do szóstego kandydata toczą się rokowania z poszczególnemi grupami wyborców.

Wybory z Koła małej własności

odbędą się we wtorek 7 b. m. Komitet mieszczański poleca następujących kandydatów:

Dr Adam Bobilewicz,
adwokat i właściciel realności, b. radca miejski.
Dr Julian Gertler,
adwokat i właściciel realności, b. radca miejski.
Jan Godzicki,
kupiec i właściciel realności, b. radca miejski.
Marcin Jarra,
fabrykant i właściciel realności.
Jakób Judkiewicz,
przemysłowiec, b. radca miejski.
August Miedniak,
właściciel realności, b. radca miejski.
Jan Peroś,
architekt.

Wybory z Koła inteligencyi.

Zgromadzenie przedwyborcze nauczycielskie odbyło się wczoraj przy licznym udziale nauczycieli i nauczycielek. Zgromadzenie uchwaliło przy wyborach z Koła inteligencyi solidarnie głosować na listę Unii stronnictw demokratycznych, pomimo że obecnie komitety Unii nie stawiają kandydatury przedstawiciela nauczycielstwa szkół ludowych miejskich. Równocześnie atoli zgromadzenie wyraziło przekonanie, że przy następnych wyborach stronnictwa demokratyczne spełnią słuszne w tym kierunku życzenia nauczycielstwa.

Zgromadzenie wybrało ściślejszy komitet wyborczy, do którego weszli pp.: Stanisław Nowak, Gincel, Michalski i Liliental. Komitet zajmie się wszystkiemi sprawami, dotyczącemi głosowania w dniu wyborów z Koła inteligencyi, odbyć się mających we środę.

Paragraf 7. przyjęty!

(Telegr. „N. Reformy“).

Berlin. Parlament prowadził w dalszym ciągu rozprawy nad § 7 ustawy o stowarzyszeniach (język na zgromadzeniach).

Mowa Radziwiłła.

Prezes Koła polskiego ks. Radziwiłł żali się na krótkość sprawozdania komisyjnego, które przyswoiło sobie cały charakter obecnej polityki blokowej. Nie można zaprzeczyć, że przeciwieństwa występują coraz ostrzej. Polityka bloku nosi zarodek śmierci w swem łonie, gdyż nie liczy się z chrześcijańskiem pojęciem. Dwudziestoletni przeciąg czasu, jaki ustawa pozostawia, nie może być inaczej tłomaczonym, niż że potrzeba używania języka ojczystego jest ogólną i uznawaną także przez stronnictwa większości. Najpierw należy udowodnić, że powody, dla których wprowadza się 20-letnią zwłokę, po dwudziestu latach nie będą miały tego samego znaczenia, co dzisiaj. Państwo nie powinno uciskać narodowości i obowiązkiem jego jest strzeżenie chrześcijańskiego światopoglądu. Paragraf, nad którym odbywa się dyskusya, jest, o czem nikt wątpić nie może, ciosem, wymierzonym pięścią. Chcecie zgnieść naród, który jest jednym z narodów kulturalnych Europy. Jakiem prawem chcecie odmówić Polakom tego, co danem jest Mazurom i Litwinom. — Stronnictwa ośmieszają się w ten sposób.

Prezydent zwraca uwagę mowcy, że wyrażenie jakiego użył, mówiąc o stronnictwach, jest niestosownem.

Ks. Radziwiłł: Pruscy królowie przyrzekli, że będą szanowali polską narodowość, (mowca zwraca się ku ławom prawicy) a wy teraz przy pomocy stronnictwa, które się nazywa liberalnem, chcecie przez policyjne zarządzenia, przez zakaz używania języka ojczystego uczynić dla tego narodu iluzorycznem prawo stowarzyszania i zgromadzania się. W przyszłości nie będzie miał rząd pociechy z tego kompromisu. (Oklaski u Polaków).

Opinia stronnictw.

Poseł Putlitz (konser.) oświadcza imieniem swego stronnictwa, że będzie głosował za § 7. Państwo i myśl niemiecka muszą być utrzymane. Wobec Polaków państwo znajduje się w stanie koniecznej obrony. (Żywe protesty w centrum i u Polaków). Dla stronnictwa mowcy paragraf ten nie idzie dość daleko i za to należy rządowi pozostawić odpowiedzialność.

Pos. Spahn (centrum) podnosi, że prawo używania języka ojczystego jest prawem natury. Ustawa niewątpliwie zwraca się przeciw ludności polskiej. Centrum zawsze było za ochroną języka ojczystego, jak n. p. przy obradach nad ustawą cywilną. Następnie mowca wskazał na to, że w Austryi żywioł polski ma wielkie znaczenie. Należy wszystkiego unikać, coby sympatye Austryi wobec nas mogło zmniejszyć. Przy każdem postępowaniu przeciw Polakom wywołuje się wśród tej ludności obawę, że w tem ukrywa się także postępowanie przeciw religii. Mowca wykazuje, że paragraf językowy ma także bardzo wielkie znaczenie ekonomiczne. Stronnictwo mowcy widzi w tym § 7 zakłócenie spokoju wewnętrznego.

Dr Hieber (nar. lib.) polemizuje z Radziwiłłem. Zastosowanie § 7. przyczyni się do tego, że Polacy w przyszłości staną się członkami państwa niemieckiego.

Pos. Legien (socyalista) podnosi, że § 7. wyszedł z inicyatywy wielkich przemysłowców, celem zniszczenia organizacyj klas robotniczych.

Posłowie Payer (połud. niem. p. ludowa), Kolbe (p. państwowa) i Graef (zjednoczenie ekonomiczne), oświadczają, że zgadzają się na § 7.

Poseł Gregoire (Lotaryngczyk) uzasadnia rezolucyę w sprawie zapewnienia używania języka francuskiego w krajach alzackich przez stowarzyszenia i na zgromadzeniach wszelkiego rodzaju. Zresztą stronnictwo jego nie będzie robiło trudności ustawie, która pod niejednym względem wykazuje postęp.

Stanowisko rządu.

Sekretarz stanu Bothmann wywodzi, że komisya przyznała centralnej władzy krajowej i ustawodawstwu krajowemu prawo czynienia wyjątków. Już przy pierwszem czytaniu uznała, iż one muszą być poczynione tam, gdzie nieznajomość języka niemieckiego czyni rozprawy niemożliwemi a używanie języka obcego nie służy do popierania dążności wrogich Niemcom. Żądaniu alzacko-lotaryńskiego zarządu krajowego, aby dotychczasowy stan prawny co do używania języka francuskiego na zgromadzeniach został utrzymany, rząd się nie sprzeciwia. Mowca spodziewa się, że jego oświadczenie przyczyni się do tego, aby wraz z tym paragrafem całą ustawę przyjęto. (Żywe oklaski; sykania w centrum, u Polaków i socyalistów).

Głosy polskie.

Pos. Brejski oświadczył, że to, co przyznano Litwinom, Mazurom i t. d., powinno się także dać Polakom. Jeżeli nastąpił zwrot w ich stanowisku, to zawiniła tutaj pruska polityka wobec Polaków.

Pos. Korfanty, mimo zaprzeczenia ze strony sekretarza stanu Bothmana, podtrzymuje twierdzenie, że kanclerz wystosował istotnie do deputacyi kongresu chrześcijańsko-narodowych robotników słowa, iż pierwotnie nie było zamiarem rządu przyjęcia do projektu ustawy o stowarzyszeniach § 7. Stało się to wyłącznie na życzenie t. zw. stronnictw narodowych.

Uchwała.

W głosowaniu **przyjęto 200 przeciw 179 głosom** (3 wstrzymało się od głosowania) **paragraf siódmy** (językowy) w brzmieniu uchwalonem na podstawie kompromisu partyj blokowych.

Większość Izby przyjęła uchwałę burzliwemi oklaskami.

Wniosek polski.

Berlin. (Biuro Wolffa). Polacy przy poparciu centrum i obu Duńczyków przedłożyli w Sejmie pruskim wniosek, aby języki polski i duński, jakoteż francuski dopuszczone były do zgromadzeń w Prusiech.

Z Koła polskiego.

(Telegr. „N. Reformy“).

Wiedeń. Na wczorajszem posiedzeniu prezes Głąbiński podał do wiadomości, że statut szkoły sztygarów w Dąbrowie (Śląsk) został załatwiony. Następnie udzielił wyjaśnień co do dostawy obuwia. Mianowicie reprezentant ministerstwa wojny milcząco zgodził się na żądanie członków subkomitetu w delegacyach, aby nadwyżka 10 prc. ponad 20 prc. przyznawaną była bez zastrzeżenia, że rękodzielnicy muszą nabywać skórę u wielkich fabrykantów, lecz nie mogą oni mieszkać najdalej 50 klm. od najbliższego magazynu wojskowego. Jest nadzieja, że ministerstwo wojny zgodzi się na odstąpienie od tych zastrzeżeń, mimo to prezydyum będzie nadal czuwało, aby rękodzielnikom nie czyniono trudności przy dostawach wojskowych. — Wreszcie zawiadomił prezes, że imieniem Koła złożył kondolencyę rodzinie zmarłego ś. p. Dworskiego.

Nastąpiła obszerna dyskusya nad organizacyą ministerstwa robót publicznych. Przemawiali pp. Stwiertnia, minister Abrahamowicz, Kozłowski, Bobrzyński, Petelenz, Starzyński, Małachowski, Zarański, ks. Żygulińskі, Dzieduszycki, Kolischer, ks. Stojałowski i Staniszewski. (Dla braku miejsca przebieg dyskusyi tej podamy w jutrzejszym numerze)

Uchwalono rezolucye pp. Stwiertni i hr. Dzieduszyckiego

Rezolucya pos. Stwiertni opiewa:

1) Przedłożenie rządowe co do utworzenia ministerstwa robót publicznych uznaje Koło polskie za niedostateczne, gdyż nie uwzględnia postulatu krajowego co do zorganizowania wszystkich agend, dotyczących robót wodnych w jednem ministerstwie.

2) Koło poleca mowcom Koła, aby domagali się stanowczo przydzielenia agend, dotyczących zabudowania potoków górskich, budowy kanałów i przemysłu budowlanego, do ministerstwa robót publicznych.

3) Mowcy Koła polskiego mają domagać się nadto utworzenia dwóch sekcyj technicznych przy ministerstwie robót publicznych, a mianowicie sekcyi budowli nadziemnych, dróg i mostów i sekcyi dla regulacyi rzek i kanałów.

Rezolucya hr. Dzieduszyckiego: Koło polskie odracza swoją decyzyę w sprawie organizacyi ministerstwa robót publicznych; poleca prezydyum układy z rządem i stronnictwami celem: a) zabezpieczenia budowy kanałów, b) skoncentrowania wszystkich agend wodnych w ministerstwie robót publicznych, c) stworzenia dyrekcyi krajowej w Galicyi dla wszelkich budowli wodnych. Prezydyum zda sprawę Kołu polskiemu z wyniku tych rokowań, poczem Koło poweźmie decyzyę w sprawie organizacyi ministerstwa dla robót publicznych.

Sprawa poboru rekruta.

(Telegram „N. Reformy“.)

Wiedeń. Na wczorajszem posiedzeniu Izby posłów w dalszym ciągu dyskusyi nad nagłością sprawy poboru rekruta, pos. Udržal między innemi odparł obelgę rzuconą przez Biełohlawka przeciw Tołstojowi.

Minister obrony krajowej generał Georgi ponowił oświadczenie, jakie już uczynił w kwestyi dwuletniej służby wojskowej, której wprowadzenie jest możliwem tylko przy podwyższeniu dotychczasowego kontyngentu rekruta ze 120.000 ludzi na 180.000. — Także zniesienie obu ostatnich ćwiczeń w obronie krajowej możliwem będzie tylko przy podwyższeniu stanu obrony krajowej podczas pokoju. — Dalej podał minister do wiadomości Izby, że minister wojny polecił wszystkim komendantom pułkowym, aby zapobiegli wszelkiej konkurencyi muzyk wojskowych dla muzyk cywilnych. — Wkońcu podniósł minister, że co dotyczy afery oficera, w sprawie którego posłowie Lewicki i Breiter w grudniu roku ubiegłego wręczyli mu memoryał, to minister w styczniu b. r. udzielił odpowiedzi, którą jednakże posłowie ci nie zadowolnili się. Minister zwrócił się więc powtórnie do ministra wojny o informacye, celem ewentualnego parlamentarnego traktowania tej kwestyi. Z otrzymanych przez ministra powtórnych informacyi, wynika, że niema powodu do jakiejkolwiek skargi. Minister zapewnia, że — o ile wie — żadne dalsze zużytkowanie tego memoryału nie nastąpiło i musi odeprzeć z całą stanowczością podniesione przez posła Okuniewskiego przeciw niemu zarzuty.

Po przemowach hr. Sternberga, który zatakował klub czeski, i Bergmana — posiedzenie zamknięto. Następne w poniedziałek.

Telefoniczne i telegraficzne wiadomości „Nowej Reformy“

z dnia 5 kwietnia.

Kupcy warszawscy w Budapeszcie.

Budapeszt. Na zaproszenie stow. kupców węgierskich przybyło tu 45 polskich kupców z Warszawy dla zwiedzenia jarmarku wiosennego i nawiązania stosunków handlowych z Węgrami, z powodu bojkotu towarów pruskich. — Gości witano entuzyastycznie na dworcu. Przemawiali: po węgiersku dyrektor magistratu Volkushazy, po polsku dr Barański, odwiadał p. Kamieński z Warszawy.

Kupcy warszawscy zjawili się wczoraj w gmachu parlamentarnym, gdzie pod przewodnictwem posła Kovatsa przedstawili się ministrowi Daranyi'emu. Imieniem kupców przemówił Kamieński i przestawił przybyłych gości z Warszawy. Minister Daranyi wyraził radość z powodu możności powitania Polaków w Budapeszcie i nadzieję, że odjadą z najlepszemi wrażeniami.

Strajk generalny.

Rzym. Izba robotnicza zwołaną została na dziś na godzinę 4 po południu na naradę w sprawie zaniechania dalszego strajku. Telegramy z Genui, Neapolu, Medyolanu i innych miast donoszą, że tamtejsze Izby robotnicze uchwaliły rezolucyę, w której przyłączają się do uchwały przeciw ogólnemu strajkowi.

Olbrzymi lokaut.

Paryż. Syndykat przedsiębiorców murarskich i kamieniarskich ogłosił lokaut, wskutek którego 50.000 robotników straci pracę. Grozi rozszerzenie lokautu na cały przemysł budowlany, co w samym Paryżu pozbawiłoby 200.000 robotników pracy.

Przeciw karom za kazania.

Petersburg. W komisyi wyznaniowej na wniosek posła Parczewskiego 15 głosami przeciw 14 postanowiono wykreślić z kodeksu karnego artykuł, grożący karą za kazania, utwory lub wizerunki, pobudzające do przejścia z prawosławia.

Wiec „Straży“.

W ujeżdżalni przy ulicy Rajskiej odbył się wczoraj wieczorem wiec publiczny, urządzony staraniem Stowarzyszenia „Straż Polska“. Wiec zgromadził kilkaset osób ze wszystkich sfer naszego miasta. Na zebranie przybyła również, bawiąca w Krakowie, p. Marya Konopnicka.

Zagaił prezes „Straży“ p. Bartoszewicz, poświęcając wspomnienie 114 rocznicy bitwy Racławickiej i omówił stanowisko naszego społeczeństwa wobec ustaw antipolskich. Podniósł cele „Straży“, na pierwszem miejscu: obronę języka polskiego. Trzeba się starać, aby wszystkie władze nasze urzędowały po polsku, aby ze szkół ludowych wyrzucony został język niemiecki.

Prof. Michał Magiera wygłosił następnie referat o potrzebie obrony duchowych i materyalnych interesów narodu polskiego. Scharakteryzowawszy obecne stosunki Polaków do Rusinów i Litwinów, mówił referent o upadku polskiego handlu i przemysłu, który wydzierają nam Prusacy. Wspomniał o 300.000 koron Rohrmana, przeznaczonych na „Schulverein“ na Śląsku i przeciwstawił temu obojętność polskiego społeczeństwa.

Drugi referat, poświęcony rocznicy Kościuszkowskiej, wygłosił dr Ignacy Wróbel.

Następnie rozwinęła się ożywiona dyskusya na temat obu referatów, w której zabierało głos wielu mowców. Podnieść należy przemowę p. Grochala, robotnika, który wzywał do wstępowania wszystkich obywateli do „Straży“, bez względu na przekonania polityczne

Kronika.

Z teatru. „Umierające perły“ cztery odsłony Władysława Zalewskiego są sztuką o niezdecydowanym charakterze. Autor odtwarza tu w obrazie o bladej scenicznej akcyi, historyę dwóch serc kobiecych, walczących o miłość mężczyzny, w ręku którego zabawką jest zarówno własna żona jak i obałamucona urokiem uwodziciela młoda, niedoświadczona entuzyastka. Ta nowoczesna walka kobiet, odsłaniająca psychologię dwóch uczuć, rozwija się w zręcznej miejscami i interesującej dyalektyce scenicznej. Intencyom autora szły w pomoc bardzo skutecznie wysiłki pani Wysockiej, Solskiej i Ordon, które stworzyły w głównych rolach bardzo interesujące trio kobiece, w którem na pierwszym planie uwypukiała się ślicznie naszkicowana i w dyskretnych liniach trzymana postać Reny w grze pani Solskiej. Z ról męskich wyróżniła się rola Doborskiego w grze p. Sosnowskiego. Niewdzięczną rolę uwodziciela dźwigał z heroizmem p. Zelwerowicz. Autora obecnego na sztuce, po trzecim akcie wśród oklasków wywołano. *wp.*

Stowarzyszenie kupców i młodzieży handlowej odbyło wczoraj walne zgromadzenie, na którem po referacie p. Schillera uchwalono jednogłośnie złączyć się z Kongregacyą kupiecką. Dalszą akcyę w tej sprawie poruczono wydziałowi.

Prezesem wybrano ponownie p. Augusta Porębskiego, wiceprezesem p. Schillera, sekretarzem p. Dutkiewicza, skarbnikiem p. Stef. Porębskiego, gospodarzem p. Truszkowskiego, bibliotekarzami pp. Mich. Porębskiego i Walent. Jakubowskiego. — Do wydziału weszli pp. Halski, Jarosz, Kusz, Leszczyński, Lipiński, Martin, Maślanka, Massar, Pagacz, Pluta, Skalski, Ślimakowski, Wołoszyński, Świątkowski i Król; do komisyi rewizyjnej pp. Ryglicki, Ślatowski i Sowiński.

W Klubie słowiańskim zagaił wczoraj p. Konstanty Srokowski bardzo interesującą pogadankę na temat: „Prof. Pogodin o współczesnej Polsce“. Prelegent poprzedził treściwem omówieniem najgłówniejsze prądy myśli politycznej rosyjskiej w odniesieniu polityki względem Polaków, a następnie omawiał stanowisko prof. Pogodina w ostatniej książce jego o stosunkach polsko-rosyjskich, zaznaczając wstrzemięźliwość uczonego działacza, będącą odbiciem prądów dzisiejszych, które daleko odbiegły od stanowiska publicystycznej Rosyi przed laty dwoma.

W ożywionej dyskusyi zabierali głos pp. prof. Zdziechowski, prof. Cybulski, dr A. Sokołowski, p. Herbaczewski i prof. Łoś.

Bojkot towarów pruskich. „Przegląd Lekarski“ donosi: Komisya wykonawcza dla sprawy usunięcia wyrobów pruskich wybrała swym prezesem dra Kwaśnickiego, wiceprezesami dra Damskiego i aptekarza Mikuckiego, sekretarzami dra Weinsberga i aptekarza Grabowskiego,

Koncert Tadeusza Leliwy, tenora opery warszawskiej i medyolańskiej odbędzie się dnia 13 kwietnia w sali starego teatru. W koncercie tym weźmie też udział p. Irena Szwarcówna, znana skrzypaczka z Warszawy. Bilety są do nabycia w księgarni p. Krzyżanowskiego od godziny 9—12 i 3—6 po południu.

Uznanie dla posła. Z Wiednia telefonują nam: Krakowska sekcya „Zjednoczenia sędziów“ przesłała wczoraj telegraficznie posłowi Małachowskiemu podziękowanie za gorące poparcie żądań sędziowskich.

Spis wykładów uniwersytetu Jagiellońskiego na letnie półrocze ukazał się w druku. Ciekawsze wykłady ogłosili: prof. Fierich „Encyklopedya prawa i umiejętności politycznych“ (publicum); prof. Brzeziński „O nowszych encyklikach papieskich pod względem prawnym i społecznym“; prof. Wachholz „Psychopatologia sądowa“ z demonstracyami; prof. Kostanecki wspólnie z prof. Bochenkiem i prof. Godlewskim — ćwiczenia w anatomii mózgu (publicum); docent Seńkowski „Chemia produktów spożywczych“; docent dr Wrzosek „Propedeutyka lekarska dla słuchaczy I roku“; prof. Łazarski „O działaniu trującem najważniejszych alkaloidów i glukozydów“ (publicum); prof. Kader „Operacye aseptyczne“; prof. Wicherkiewicz „Lecznictwo okulistyczne“ (publicum); prof. Majewski „Doraźna pomoc okulistyczna w przypadkach nagłych“; prof. Reiss „Impotentia coeundi et generandi“ (publicum); prof. Krzyształowicz „Histopatologia skóry“;

Prof. ks. Pawlicki „Estetyka dramatu“; prof. Heinrich „Avenarius, Mach i pokrewne kierunki filozoficzne“; prof. Czermak „Dzieje Polski w XIII i XIV wieku (część druga); prof. Krzyżanowski „Literatura polityczna polska XV w.“; docent Tokarz „Austrya i Francya w latach 1792—1815“; docent Bujak „Uwłaszczanie włościan na ziemiach polskich“ i „Południowa Brazylia jako teren kolonizacyjny“; prof. Sokołowski „Leonardo da Vinci, Rafael i Michał Anioł“; docent Kopera „Historya architektury gotyckiej w Polsce“; prof. Bieńkowski „O Orfeuszu“; prof. Rozwadowski „Z przeszłości szczepu indoeuropejskiego“ (publicum); prof. Mańkowski „O indyjskiej poezyi epicznej“ (publicum); prof. Sternbach „Kursoryczna lektura Homera“;

prof. Zdziechowski „Problem złego w literaturze i filozofii XIX wieku“; prof. Tarnowski „Znakomici prozaicy polscy XIX wieku“ i „Julian Klaczko“; prof. Windakiewicz „Lirycy pseudoklasyczni“; docent Grabowski „Krytyka literacka za czasów romantyzmu (1818—1848)“; prof. Tretiak „Historya literatury ruskiej od końca XVIII wieku w związku z polską i rosyjską“; prof. Zaremba „Podstawy rachunku waryacyjnego“ (publicum); prof. Birkenmajer „Dzieje fizyki aż do wystąpienia Galileusza“; prof. Rudzki „Seismologia“; prof. Witkowski „O promieniach Becquerela“

Rozprawa o zgubione brylany przeciw Loeblowi Freilichowi zakończyła się wczoraj o godzinie 10 wieczór. Sędziowie przysięgli zaprzeczyli 8 głosami główne pytanie, określające zbrodnię oszustwa obwinionego, jak również i następne pytanie ewentualne (7 głosami). Na podstawie werdyktu, trybunał wydał wyrok uwalniający

Za pogrom urzędu gminnego w Smykowie (gub. radomska), stanęło przed sądem wojennym w Warszawie 18 włościan, jako oskarżonych. Trzynastu skazano na rok i 4 miesiące więzienia, trzech na 1½ roku rot aresztanckich, dwóch uniewinniono.

Z powodu czeskich przedstawień w Wiedniu, które odbyć się mają w maju w teatrze „an der Wien“ dla uczczenia jubileuszu cesarskiego, radny Weisswasser interpelował burmistrza drа Luegera na onegdajszem posiedzeniu Rady m. Wiednia. Interpelant był zdania, że przedstawienia teatru czeskiego, dadzą bodźca do czeskich demonstracyj w Wiedniu, że należy więc ich zakazać. Dr. Lueger odpowiedział, że w tej sprawie nic zdziałać nie może, że jednak o interpelacyi tej zawiadomi namiestnika, prezydenta policyi i ministra spraw wewnętrznych. „Lieb' Vaterland magst ruhig sein!“

Mianowania. „Wiener Ztg“ ogłasza: Minister sprawiedliwości zamianował adjunkta męskiego zakładu karnego w Stanisławowie Juliusza Gilnreinera kontrolorem więzień sądu krajowego w Krakowie.

Ruch przejezdnych.

Kraków, 5 kwietnia.

GRAND-HOTEL: J. Hoffmann ze Lwowa, J. Srotti z Zabrza, M. Komorowska z Bojanowa, Hr. A. Stadnicki z Nawojowa, T Hoffmann-Ostenhoff z Tarnowa.

HOTEL POLLERA: A. Lubicz Piotrowski z Piotrówki, S. Kohlberger z Żywca, A. Świeżawska z Rohatyna, J. Malinowski z Olkusza, S. Cieszkowski z Warszawy, F. Dubas z Okocima, J. Terlikowski z Borowna, L. Jurczyński z Sosnowca, W. Zwoliński z Gubernii kieleckiej, K. Księżarska z Zakopanego, J. Borkiewicz z Królestwa Polskiego, W. Kadenowa z Rabki.

HOTEL KRAKOWSKI: Hr A. Keller z Konina (Król. Pol.), Major Frh. O. von und zu Alleedorf z Pragi, Senatorowa E. Woźnicka z Warszawy, Eks. Igor Arseniew z Kostromy (Rosya), Dr H. Bouquillard z Nevers (Francya), W. Rawicz Mikułowscy z Hryńcowa (Litwa), Hr. A. Chrapowicka z Warszawy, B. Szemplińska z Pułtuska, P. Lelewel z Mławy, Dr J. Schefer z Wiednia, Dr Fr. Ławrynowicz z Mińska, J. Zdziechowska z Rzędowic (Król. Pol.), Dr Z. Chrzanowski z Krakowa, Inż. Józef Grusz z Białej, A. Dec z Warszawy, T. Miciński z Zakopanego, W. Rzewuski z córką z Kuchar, B. Jarcmowie z Wiśnicza, Inż. J. Bogdański ze Lwowa, G. Godlewscy z Bukowskiej Woli (Król. Pols.).

Odpowiedzialny redaktor i wydawca
Michał Konopiński.

Skarpetki, pończochy, czapki, kapelusze i kapturki poleca w wielkim wyborze po niskich cenach FRANCISZEK MARTIN, KRAKÓW, Rynek gł. 12.

1611 4 7

Zakład artystyczno-kamieniarski i budowlany

Józefa Kuleszy

naprzeciw cmentarza w Krakowie, posiada wielki wybór gotowych pomników z piaskowca, granitu i marmuru. Podejmuje się wykonania grobowców w miejscu i na prowincyi. Telefon 759. 71 78 0

Osoba inteligentna

w średnim wieku poszukuje posady do gospodarstwa domowego. Zna gotowanie, szycie, gospodarstwo domowe i wiejskie. — Wójcicka, Kraków, Grodzka 28, oficyny. 1978 1 2

Poszukuję miejsca

w handlu obuwia jako kierownik lub u majstra. Ondrowicz, Krzeszowice. 122

Objęłam interes p. Hryniewieckiej. Za swoje kwity odpowiadam. Prowadzić go będę pod firmą 1723 4 0

Magazyn „A. B. C.”

Kraków, św. Anny 5.

SZYNY

i stalowe wózki kolebkowe do kolejki wąskotorowej używane, lecz zupełnie dobre sprzeda natychmiast tanio 1989 1 3

Maks Gelles, Lwów
Jagiellońska 3.

Nauheim (Hessen-Darmstadt).

Willa Wanda Dom Polski

otwarty od 1 maja. — Wygodnie urządzone piękne pokoje z balkonami, winda hydrauliczna, bliskość łazienek, książki i gazety polskie. — Opieka dla pacyentów zapewniona. — Właścicielka Helena Szczepanowska. — Adres: Bad-Nanheim, Willa Wanda. 1959 1 16

Zaszczytnie znana

[illegible]

poleca wyśmienitą kuchnię we własnym zarządzie, bufet zaopatrzony w doborowe przekąski, wielki wybór kanapek, wina i wódek najlepszej marki, piwo okocimskie i bawarskie, co piątku ryba po żydowsku, w niedzielę i czwartek flaczki warszawskie. Ceny najniższe.

Z poważaniem
J. Bisanz.
1981 1 10

Kiełbasa gorąca o [illegible] do godziny 2 w nocy.

Pracownia powozów
Jana Szymskiego

odznaczona srebrnemi medalami na wystawach, istniejąca lat kilkanaście przy pl. Matejki przeniesiona na

Grzegórzki l. 31,
vis-à-vis nowej kliniki.

Posiada na składzie powozy i wózki resorowe nowego fasonu, przyjmuje reperacye i odnowienia powozów wraz z robotą kołodziejską, siodlarską, kowalską i lakierniczą, naknteeznia po cenach niskich na czas oznaczony. — Cenniki illustrowane darmo i opłatnie. 1700 4 6

BAZAR OKAZYJNY

przy ul. Sławkowskiej l. 30, w domu kawiarni Japońskiej, 1919 2 4

poleca swój bogato zaopatrzony interes konfekcyi damskiej i towarów modnych po cenach bardzo niskich.

Bluzki zefirowe po . . . . . zlr. 1·10
Bluzki wełniane po . . . . . zlr. 1·80
Spodnice, począwszy od . . . zlr. 2·50

Największa w kraju firma

R. PAWŁOWSKI

Kraków, Rynek 18,

poleca swe znakomite, przez hafciarnie i pracownie krawieckie wypróbowane maszyny do szycia i do haftu, którym żadne inne dorównać nie mogą. Niezrównane w szyciu i niedoścignione w hafcie. — Żądajcei cenników. 11 40 0

Potrzebny zdolny

płatniczy,

Polak z kaucyą 600 K, mówiący po niemiecku, z żoną dobrą kucharką, do samoistnego prowadzenia lepszej restauracyi. Zgłoszenia w biurze p. Korneli Olma w Bielsku. 1775 4 4

Świeżo zaprowadzony artykuł!

Prawdziwe Płótna Korczyńskie

surowe i apretowane na bieliznę wszelkiego rodzaju oraz dla robót szkolnych i dla celów malarskich

:: **BIELIZNĘ stołową białą i kolorową** ::

Ręczniki, Chustki do nosa, Ścierki, Maglowniki, Szyrtyngi, Szyfony, Dymki i t. p.

BIELIZNĘ DAMSKĄ wszelkiego rodzaju

Kompletne wyprawy ślubne

poleca po cenach fabrycznych i bez konkurencyi

Marya Prauss w Krakowie, Rynek gł. 7.

1965 1 10

Próby na żądanie darmo i opłatnie.

PALARNIA KAWY

poleca częściowo i hurtownie wyborowe gatunki **Kawy palonej** najnowszym i najlepszym sposobem za pomocą „gorącego powietrza” po cenach najniższych.

M. JAWORNICKI.
93 212 0

Proszę [illegible] handel galanteryjny i nowości męskich dotychczas pod firmą F. A. Grigar istniejący kupiłem i

przekonać się

że magazyn ten zaopatrzony jest teraz w towary najświeższe i najmodniejsze w wielkim wyborze, i

że taniej sprzedaję

je niż mój poprzednik, wobec czego ceny obecne są bardzo przystępne i każdy może u mnie kupić taksamo

jak gdzieindziej

towar dobry, modny i nie drogi.

Bolesław Wierzejski
Kraków, Rynek Linia A-B, róg ul. Floryańskiej
1819 6 10

Ostrzeżenie.

Niniejszem oświadczam, że p. Maurycy Wasserzug nie jest już upoważnionym do zbierania fotografii na portrety z firmy „J. Bednarski, Tarnów” i ja za niego nie odpowiadam.

J. Bednarski, fotograf, Tarnów.
1964 2 5

Wolne miejsce

dla **ucznia** w fabryce wyrobów cukierniczych **Józefa Siermontowskiego w Krakowie.** — Zamiejscowi mają pierwszeństwo. 1932 3 3

Pannę

lat 22, bardzo przystojną i z bardzo dobrej i szanowanej rodziny, dla braku znajomości chciałbym na tej drodze zapoznać z mężczyzną uczciwym i na stanowisku w celu matrymonialnym. Zgłoszenia z dołączeniem fotografii można nadsyłać pod **„Opiekun S“** poste restante **Kraków,** główna poczta, za okazaniem kwitu inseratowego. Dyskrecya rzecz honoru, anonimy zostaną bez odpowiedzi. 109 2 3

M. KAUFMANN
SZEWSKA 13,

poleca wszelkie **przybory uniformowe** i toaletowe **po nader niskich cenach.**
112 3 3

WYSTAWA NIEUSTAJĄCA MEBLI
ZWIĄZKU STOLARZY KRAKOWSKICH

Kraków, Róg ulicy Floryańskiej i Pijarskiej, I. piętro.

Zawiadamia Szan. P. T., że swój magazyn znacznie powiększył i zaopatrzył go w meble najnowszych stylów. — Również podejmuje się wszystkich obstalunków, które wykonuje prędko, tanio, dokładnie i **z gwarancyą.**

Ceny możliwie niskie. 1829 2 10 *Zarząd.*

Księgarnia D. E. Friedleina

Kraków, Rynek 17 1571 9 10

KWARTALNIE

Bluszcz K 5·50, z przes. K 7·—	**Nasz Kraj** K 5·—
Dobra Gospodyni K 2·60, z przes. K 3·20	**Nowe Mody** K 3·—, z przes. K 3·60
Garderoba Dziecinna K 1·20, z przes. K 1·26	**Przyjaciel Dzieci** K 2·80, z przes. K 3·40
Krytyka K 3·—	**Świat** K 6·—
Lechita K 4·80, z przes. K 6·—	**Tygodnik Illustrowany** K 6·—, z przes. K 7·20
Mały Światek K 2·40	**Tygodnik Mód i Powieści** K 3·—, z przes. K 3·60
Moje Pisemko K 2·—, z przes. K 2·40	**Wieczory Rodzinne** K 3·30, z przes. K 4·10

KWARTALNIE

Czas odnowić prenumeratę.

Burmeister i Wain
Kopenhaga

Tow. akc. dla budowy okrętów i **maszyn mleczarskich** poleca znakomite

duńskie **wirówki** „Perfekt“
duńskie **blaszanki** „Perfekt“
duńskie **maślnice** „Perfekt“
duńskie **wygniatacze** „Perfekt“
duńskie **pasteuryzatory** „Perfekt“
duńskie **chłodniki** „Perfekt“.

21 27 53

Reprezentacya: Kraków, Sławkowska 12.

Zakład pogrzebowy
odznaczony najwyższemi nagrodami

JANA WOLNEGO

przy ul. św. Tomasza l. 4. tuż przy placu Szczepańskim. Filia: ulica Kopernika l. 6. — Telefon Nr 331.

Zakład podejmuje się urządzeń pogrzebowych, oraz sprowadzania zwłok ze wszystkich krajów europejskich. 8 159 0

SZKOŁA DRAMATYCZNA

MICHAŁA PRZYBYŁOWICZA

Kraków, ul. Kopernika 36.

Szkoła aktorska. Kurs deklamacyi dla amatorów. Lekcye osobne.
Zgłoszenia od g. 11—1 i od 5—7. 2 35 40

Cukiernia i Kawiarnia

na prowincyi z powodu śmierci właściciela do sprzedania. Zgłoszenia: Wiktor Bielewicz, N. Sącz. 1749 3 3

Skład mebli

nowych, używ. i ant., oraz różnych przedmiotów dekoracyjnych

M. Teleszniekiej
1938 ul. Szewska l, 10, l p. 2 0

Jąkający się! Baczność!

Jąkanie się usuwa czysto mechanicznie przyrząd **„Pente“** patentowany we wszystkich państwach. 1883 2 2

Prospekt 30 halerzy.

Zastępstwo na Kraków do oddania. Zgłoszenia: Lwów, fach pocztowy 9.

P. T.

Mam zaszczyt donieść P. T. Publiczności, iż obok mej piekarni w Półwsiu Zwierzynieckiem l. 6, urządziłem

SKŁAD MĄKI

kaszy, grochu, makaronu i t. p. artykułów spożywczych.

Usilnem staraniem mojem będzie obsłużyć zawsze P. T. Publiczność jak najlepszym towarem i rzetelną wagą, licząc ceny możliwie najniższe.

Szczególniej polecam P. T. Paniom Gospodyniom **mąkę bieńczycką** prawdziwą Nr 0, wydatną, za 5 kg. **2** kor. **10** h, inną Nr 0 za 5 kg. **1** kor. **90** h.

Polecając się łaskawej pamięci, kreślę się z szacunkiem 1886 5 7

St. Długoszewski.

Fortepiany i pianina

nowe i przegrane sprzedaje i wynajmuje **St. Boroń, Kraków,** ulica św. Tomasza 33, 1 p. 115 5 30

Zdolna ekspedyentka

z dłuższą praktyką jest potrzebna do pewnego specyalnego magazynu w Krakowie. Wyznanie obojętne. Początkowa płaca K 80 90. Panie z prowincyi dostają całe utrzymanie. Dokładne zgłoszenia **E. B. 43.** poste restante **Kraków.** 1869 3 3

Portyer

dobrej konduity, władający językiem polskim i niemieckim, znajdzie umieszczenie.

Wiadomość w Krakowie ul. św. Tomasza 27 u Kotowicza. 1821 5 6

Młody mężczyzna

władający językiem polskim, niemieckim i angielskim, poszukuje zajęcia. **J. K. Ameryka I** poste restante **Kraków.** 1903 3 3

Do większego handlu korzennego

w Andrychowie poszukuję pomocnika, jakoteż chłopca do nauki z ukończoną drugą klasą gimnazyalną i z dobrego domu. Pomocnik z działu skór ma pierwszeństwo. — **Dawid Unger** w Andrychowie. 1904 3 3

Herbata Thielego

usuwa w krótkim czasie największą otyłość, wzmacnia nerwy i cały organizm, absolutnie nieszkodliwa zdrowiu. Do nabycia we wszystkich większych aptekach. 102 5 5

Poszukuję akademika

któryby mię przygotował do matury gimnazyalnej. Zgłoszenia pod **„Fanatyk 385“** poste restante **Kraków.** 119 2 2

Pomocnik handlowy

młody i zdolny w dziale konfekcyi damskiej potrzebny zaraz. Zgłoszenia z odpisem świadectw pod **A. B. 1814** poste restante **Kraków,** za okazaniem kwitu inseratowego. 1814 2 2

KAWY

szlachetne o wybornym smaku aromatyczne w woreczkach 5-cio kilowych franko pocztą za zaliczką.

Campagallo zielona K 14;
Salvador smaczna K 16;
Janco P. R. jak Ceylon K 18;
Ceylon wyborna aromatyczna K 20;
Przymieszka Jurkiewicza dyetetyczna słodowo-żytnia kawa, także na mleczną kawę K 5 — wysyła Handel kolonialny Palarnia kawy pod firmą

„Serenitas“ H. Jurkiewicz
Kraków, Szewska 22. 120 4 0

SALON „ARS“

Wystawa nieustająca i sprzedaż obrazów.

Otwarta codziennie od g. 10—1 i 2—4.

Wejście z ul. św. Jana 1, I-sze piętro.
96 6 6

Buchaltera

zdolnego korespondenta, obeznanego z założeniem ksiąg, na 2—3 godzin dziennie, poszukuje Wacław Młodecki, Kraków, Karmelicka 23, II p., między 8—9 rano. 1820 2 2

Willa z małem gospodarstwem rolnem o sześciu ubikacyach, położona w zachodniej Galicyi w bardzo ładnej, górzystej, leśnej okolicy, przy szosie do kąpiel Krynicy, nad rzeką, 30 minut oddalona od Nowego Sącza i stacyi kolejowej, z sadem, szparagarnią, większym ogrodem postępowym, 350 drzew karłowych, z zabudowaniami gospodarskiemi, inwentarzem martwym i żywym, wraz z renomowaną dobrze się rentującą pracownią wyrobów kilimów (dywanów) jest zaraz z wolnej ręki tanio do sprzedania. Adresować: Lipowska, Nowy Sącz. 1667 3 3

Dorożki

do sprzedania. — Wiadomość ulica św. Filipa l. 18. 1498 2 3

WIKTOR BARABASZ

skład fortepianów, pianin i harmonium, poleca 516 70 0

najlepsze instrumenta firm krajowych.

Wyłączne zastępstwo fabryk Bösendorfera, Ehrbara, Wirtha, Rotykiewicza. Zarazem najpraktyczniejsze krzesła do fortepianów.

Magister farmacyi rutynowany, poszukuje posady od 1 maja. Adres: Rakowiecki, Żywiec-Zabłocie. 1748 5 5

Pomocnik handlowy

z działu korzennego, również zdolny bufetowiec, poszukuje posady od 1 kwietnia. Zgłoszenia pod **A. Z.** poste restante **Kraków,** za okazaniem kwitu inseratowego. 1756 4 4

Willa

drewniana w Zwierzyńcu niedaleko Przegorzał, naprzeciw kowaleryi, do sprzedania za kwotę 3000 kor. Wiadomość u stróża, ul. Floryańska l. 38, Kraków. 1777 5 5

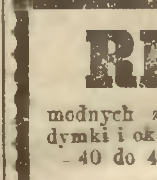
PANNA

z praktyką biurową biegła w polskiej i niemieckiej koresp. pisząca na maszynie znajdzie natychmiastowe umieszczenie w biurze techn. Zgłoszenia pod **„AB. 100“** poste restante **Kraków,** za okazaniem kwitu inseratowego. 1909 2 2

Gorzelnika

zdolnego w rachunkach i znającego ustawę gorzelaną, poszukuje zaraz zarząd dóbr Pleszów (o. p. tamże, obok Krakowa). — **Może być z temi warunkami i pomocnik gorzelany.** 1783 4 10

Środek do farbowania włosów,

największa zdobycz nowych czasów, nie zawiera ani ołowiu, ani trucizny, zatem nieszkodliwy, nie sprowadza bolu głowy. Barwi białe, siwe i rude włosy głowy i brody na jasne, ciemne i czarne, nie brudząc skóry głowy. Barwienie jest trwałe i nie puszcza przy myciu głowy mydłem. Cena flaszki 4 K. Wysyła za zaliczką opłatnie **Antoni Pregartner, Zwettl, N. Ö.** Dla odsprzedających wysoki opust. 1917 3 10

Dobry

poboczny zarobek dla sekretarzy gmin, prywatnych urzędników, nauczycieli i t. d., taksamo dla Pań na stanowisku.

Oferty pod „Skrytka poczt. 118“ poste restante Kraków. 1925 2 3

RESZTKI

modnych zefirów i druku niebieskiego, dymki i oksfordu, wszystko nie pełznące, 40 do 45 metrów za **złr. 8·25.**

wysyła za zaliczką

JULIUSZ KANTOR
tkalnia, **Baby Nr VIII,** (Czechy).

Długość resztek 3—12 metrów. Wyborna jakość. Próbek resztek nie wysyłam, natomiast towar niestosowny przyjmuję napowrót. 1611 17 0

Tapety

w najnowszych deseniach, stylowe, gładkie i w pasy, z fabryk angielskich, francuskich i austryackich. Rulon od 32 halerzy. — Sztukaterye, dekoracye sufitowe i listewki. — Papier przeciw wilgoci — poleca 1808 3 9

Z. KUTRZEBA, Kraków, Wiślna 11.

Wzory tapet wysyła się na prowincyę odwrotnie i opłacone.

Z drukarni Literackiej w Krakowie, ul. Jagiellońska 10. Rządca drukarni L. K. Górski.